

Muutosten teologiaa: Aktivistin ekoteologiaa

AKK=Anna-Kaisa Kallio

KK=Katri Kuusikallio

AKK - Hyvää iltaa! Tervetuloa viimeiseen Muutosten teologiaa -sarjan luentotilaisuuteen. Olen **Anna-Kaisa Kallio**, Henrikinseurakunnan pappi.

Kristinusko vaatii toimimaan ilmasto- ja ympäristökatastrofin estämiseksi. Tämä väite on yksi Kristittyjen Elokapina -liikkeen perusajatuksista. Ympäristötietoisuus ja ympäristön puolesta toimiminen ei silti ole vain viime aikojen megatrendi. Ei jotain kristinoppiin ulkoa syötettyä. Jos ajattelemme, kuten meidän kristittyinä tulisikin ajatella, että Jumala on läsnä kaikessa luodussa, meidän olisi kiireen vilkkaa tehtävä parannusta luontoa vastaan tekemistämme synneistä.

Muutosten teologiaa -luentosarjan suunnittelussa olemme havainneet, että aika moni muutos, jota tämän sarjan aikana on käsitelty ei ole mikään uusi asia, vaan sillä on juuret syvällä kristinuskon olemuksessa. Mutta siksi juuri on aika surullista, että ekoteologia on suuremmin esillä vasta nyt, kun puhutaan ilmastokriisistä. Sillähän on juurensa ainakin keskiajassa. **Franciscus Assisilainen** eli niin kuin opetti. Saarnasi linnuille, ylisti Jumalaa veli auringon ja sisar kuun kanssa.

Tärkeän teeman parissa me vietämme tänään tämän luentosarjan viimeisen illan. Aktivistin teologiaa meille valottaa pastori **Katri Kuusikallio**, joka on ollut mukana kristittyjen Elokapina-liikkeessä sen perustamisesta saakka. Hän on myös kolmannen sääntökunnan fransiskaani eli sitoutunut palvelemaan Jumalaa hänen luomakunnassaan. Tervetuloa Katri! Tervetuloa te kaikki! Vielä muistutan siitä, että luento tallennetaan kuultavaksi seurakuntayhtymän Soundcloud -kanavalle. Luentoa seuraavaa keskustelua me emme tallenna.

KK - Hyvää iltaa teille kaikille ja terveisiä Järvenpäästä! Kiitos kutsusta tähän tilaisuuteen.

Turku ei ole minulle ihan vieras paikka: olen opiskellut Aninkaisten ammattioppilaitoksessa ensimmäisen ammatin vaatetusteknikoksi. Mieheni kanssa asuimme täällä, kun menimme naimisiin 1988. Täällä on syntynyt hyviä asioita ja uusia alkuja, kuten esikoisemme Heidekenillä – naistenpäivänä poika tuli.

Ihan aluksi sanon, että minun esitykseni ei keskity pelkästään Kristittyjen Elokapinaan vaan fransiskaanelaisuuteen kokonaisuudessaan, siinä köyhyyden ajatukseen, yksinkertaisuuteen luomakunnan teemaan ja lopuksi vielä ottaen huomioon nämä

viimeaikaiset uutiset, niin sivuan myös uskontojen vuoropuhelua ja ihmisten kohtaamista, mutta kaikki Franciscuksen elämään ja fransiskaanisuuuteen peilaten.

Olen pappi ja päivätyöni on uskontojen yhteistyöjärjestö USKOT-foorumin toiminnanjohtajana. Edustamme 7 uskontoa, jotka ovat kristinusko, islam, juutalaisuus, buddhalaisuus, hindulaisuus, Myöhempien aikojen pyhät ja todennäköisesti bahai-usko liittyy Foorumiin alkuvuodesta 2024.

Tuomme erityisesti vähemmistöjen äänen ja uskontojen yhteistä ääntä esiin yhteiskunnallisissa teemoista, joita nykyään on yhä enemmän. Meillä on mm. Rauhankävelyt taas YK:n päivänä ensi tiistaina, ja täällä Turussakin on monena vuonna järjestetty.

Olin työssä Tansaniassa 2013-2016, ja se oli käänteentekevä jaksoelämässäni. Kirjoitin kirjan Naisvoimaa Tansaniasta, Tansanian naisten elämästä ja voimaantumisesta ja miten he ovat muuttaneet yhteiskuntaa elämällään ja työllään. Esimieheni Morogoron piispa Mameo oli tasa-arvon puolesta puhuja ja toimi uskontojen yhteistyössä ja vaikutuin siitä ja sain hänestä esikuvan ja tsemppaajan itselleni. Palatessamme Afrikasta ymmärsin, että hyvät asiat, tasa-arvo, koulutus, luonto ja rauha eivät täälläkään pysy yllä itsestään, vaan niiden eteen pitää jatkuvasti toimia.

Kun minua pyydettiin mukaan, lähdin ehdokkaaksi kuntavaaleihin. Toimin toista kautta kaupunginvaltuutettuna Järvenpäässä. Paikallispolitiikka on minusta oivallinen tapa kristitylle vaikuttaa: pyrin toimimaan arvojeni mukaisesti ja edistämään samoja asioita kuin muutenkin fransiskaanina: luonnon suojelemista, yhteyden rakentamista ja eriarvoisuuden kaventamista. Siellä, jos missä, olen oppinut perustelemaan kantojani, kuuntelemaan eri tavoin ajattelevia ja tekemään kompromisseja, kaikki päätökset ovat enemmän tai vähemmän kompromisseja, mutta myös saamaan asioita eteenpäin. Jos liika vallanhalu iskee tai ajaudun väärille poluille arvoistani, kyllä se selviää ja Herra kertoo, että on aika siirtyä syrjään niistä tehtävistä.

Sitten vielä hengellinen taustani lapsuudesta on vähemmistön vähemmistöstä – oikeastaan vasta nykyisessä työssäni tajusin kuinka vähemmistö taustani onkaan: lestadiolaissuuntauksista esikoislestadiolaisuudesta, joka on hyvinkin pieni porukka. Sekin on hiljattain jakaantunut kahtia, osa tutuistani käy toisessa haarassa, osa toisessa. Sehän on tietenkin kauhean surullista, mutta ei mitenkään ihan uutta lestadiolaisuudessa.

Itse en enää seuroissa käy, lestadiolaisissa anopin hautajaisissa tosin olin äskettäin. Ehkä tämä tausta on sellainen, että ymmärrän vähemmistöjä ja löytyy aika nopeasti sellainen yhteys. Oma tieni on kulkenut monen vaiheen, myös yksinäisyyden, pimeiden erämaavaiheiden ja hylätyksi tulemisen kokemusten kautta tähän paikkaan ja aiheeseen, mistä tänään puhun.

Kaikki edellä mainittu tiivistyy hengelliseen identiteettiin, joka on elämäni keskiössä: olen kolmannen sääntökunnan fransiskaani. Olen luterilainen, mutta meidän Suomen

luterilainen alueemme kuuluu Englannin anglikaanisen sääntökunnan yhteyteen. Meillä on hyvät välit katolilaisten fransiskaaniensa kanssa. Meillä oli reilu viikko sitten yhteinen tapaaminen Raumalla. Heillä on suora katolilainen jatkumo Franciscuksesta, meillä sama anglikaanisena versiona.

Sääntökunnasta ja sen keskiöön kuuluvasta elämänsäännöstä kuulin 16 vuotta sitten ja silloin tuntui, että tuohan on minulle jo tuttua. Se ns. kolahti. On olemassa muitakin sääntökuntia, mutta tänään avaan fransiskaanilaisen sääntökunnan ominaispiirteitä.

Sitten vielä vähän taustaa: Franciscus kulki saarnaamassa ja tekemässä vapaaehtoistöitä eikä kerännyt mitään itselleen. Hänelle tuli seuraajia, ja koska kaikki eivät voineet lähteä kotoaan, hän perusti ns. kolmannen sääntökunnan, missä voi elää elämänsäännön mukaisesti noudattaen yhteisöön kuuluvien kanssa samoja periaatteita, mutta omassa elinpiirissään. Jokainen katsoo omaa elämää näiden asioiden valossa ja tekee vuosittain tavoitteet, mihin pyrkii.

Tänä iltana peilaan Franciscuksen teologiaa tähän aikaan, millaista teologiaa tämä merkitsee meille 2020-luvulla eläville.

Franciscuksen teologia on lyhyesti sanottuna: 1. yksinkertaisuuden ja toiminnan teologiaa, 2. Se on myötätunnon ja kohtaamisten teologiaa.

Aloitetaan osasta 1: Franciscuksen teologia on yksinkertaisuuden ja toiminnan teologiaa. – se kertoo, mitä on vapaaehtoinen köyhyys ja vapaaehtoinen sitoutuminen ja sen kautta yksinkertaisuus ja miksi se on niin vapauttavaa.

Osa 2: kohtaamisten ja myötätunnon teologia kertoo, että luonto on meidän kärsivä lähimmäisemme ja miten meidän tulee kohdata erilaisuutta luopumatta identiteetistämme.

Sitten perustietoa: Pyhä Franciscus Assisilainen eli 1181-1226. Franciscus oli rikkaan kauppiaan poika, joka hylkäsi maallisen omaisuutensa omistautuakseen vapaaehtoiselle köyhyydelle ja seuratakseen näin Kristuksen esimerkkiä. Franciscus muistetaan erityisesti eläinten, luonnon, luonnonsuojelun ja hyljeksittyjen suojeluserityksensä. Franciscus eli yhteiskunnallisen murroksen aikana, jolloin siirryttiin vaihtotaloudesta rahatalouteen. Hän vastusti muutoksen tuomaa eriarvoisuuden lisääntymistä.

Franciscus, tai tuttavallisemmin Fransu - inspiroi edelleen minua ja monia 2000-luvulla eläviä. Minua Franciscuksen elämän käänteet puhuttelevat minua päivittäin. Hänen nuoruutensa sisäinen levottomuus on tuttua, vaikka en ole hänen tavoin suosittu, hyväosainen juhlien tähti, tarinankertaja, viihdyttäjä ja sotasankari ollutkaan.

Olen hänen tavoin minäkin kokenut isältäni hylkäävät sanat: Sinä et ole enää poikani / tyttäreni ja sen, että kun jäljelle jää vain mahdollisuus turvautua yksin Jumalaan Isänä.

Franciscus on esimerkki ihmisestä, joka kohtasi kaiken, ihmiset rikkaiden ja köyhien pöydissä, eri uskontoihin kuuluvat ja luonnon lähimmäisinään, puhtaan avosydämisesti. Spitaalisen seurassa hän oli luonnollisesti, koska hän oli sinut oman kipunsa kanssa, hän oli käynyt läpi vakavan sairauden ja heikkouden kokemuksen. Franciscus teki talkootöitä, vain ruokapalkalla, meni yllättäviin tilanteisiin. Hän seurusteli eläinten kanssa, auttoi köyhiä ja sairaita ihmisiä, mutta myös tapasi yhtä luonnollisesti kuin kenet tahansa, islamilaisen sulttaanin, katolisen paavin ja maallisia ruhtinaita.

Franciscuksen elämässä oli kiehtovaa ja puhuttelevaa ja haasteellista vapaaehtoisen köyhyuden valitseminen ja sitä kautta vanhempien ja edellisten sukupolvien elämäntavasta irtaantuminen ja yhteiskunnallinen vastarintausko ja toiminta.

Franciscuksen seuraajaksi tunnustautuminen merkitsee Kristuksen seuraamista Franciscuksen esimerkin mukaisesti, Franciscuksen inspiroimana. Fransiskaanista elämäntapaa voi noudattaa kuka vain, se on sitoutumista yksinkertaisuuteen ja nöyryyteen sekä iloon, se on rauhan, rakkauden ja sovinnon hengen levittämistä. Sen tavoite on tehdä Herramme Jeesus Kristus tunnetuksi ja rakastetuksi kaikkialla, levittää rauhan, rakkauden ja sovinnon henkeä sekä elää yksinkertaisesti. Sääntökuntaelämä on vielä vahvempaa sitoutumista tähän elämäntapaan ja yhteisöön. Sitoutuminen fransiskaaniseen tiehen vapauttaa ja helpottaa tekemään valintoja keskellä mahdottomien valintojen tulvaa, myös hengellisten vaihtoehtojen kanssa.

Jos kysyt mitä Franciscus olisi tehnyt 2020-luvulla, kysymys auttaa kohtaamaan avoimesti luomakuntaa ja ihmisiä, sekä se kutsuu vahvaan yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen unohtamatta kuuliaisuutta päivittäiselle rukoukselle.

Minulle itselleni tapahtui yksi vahva kokemus, joka oli viemässä minua eteenpäin tällä tiellä. Kerron siitä tarinan. Olin Hilfieldin fransiskaaniyhteisössä Englannissa lokakuussa 2008. Painiskelin isäni kuoleman jälkeisissä synkissä tuntemuksissa ja lähinnä yritin selvittää kunnialla vierailusta ryhmän mukana, ja vähän eristäydyinkin. Sitten heräsin siitä katselemaan ympärilleni ja ihmettelemään: Mikä onkaan tämä paikka? Yhteisössä asuu ruskeakaapuisia veljiä ja monen ikäisiä, määräaikaista asukkaita, miehiä ja naisia. Yhteisön elämän keskiössä on ehtoollinen ja rukous - ja rukoukset nimenomaan anglikaanien polveilevan runsailla sanakäänneillä. Paikka on maaseudulla, rakennukset ovat kivisiä, ikuisen oloisia, ympärillä värikkäät kukkaniityt, vihreät nummimaisemat, ja kapeat, pensasaitojen reunustamat tiet kuin englantilaisesta draamasarjasta. Lokakuussa oli vielä lämmintä. Heillä on lampaita ja omat viljelykset. Sitten aloin kokea ihmetystä ja haltioitumista; näinkö Franciscuksen perintöä toteutetaan tässä ajassa.

Sisällöllisesti paikassa kävi selväksi, että Fransiskaaninen elämä tarkoittaa sitä, että rukous ja ehtoollisen voima johtaa toimintaan, jonka jälkeen vetäydytään rukoukseen näkemään paremmin, missä todellinen maailman hätä ja avun ja lähimmäisyyden tarve sijaitsee. (---Näinhän Jeesuskin teki.) Fransiskaaninen rukous inspiroi olemaan ajan hermolla, tarttumaan tämän ajan haasteisiin: ekologiseen viljelyyn, uskontodialogiin,

rauhanmarsseille, se vie kaduille auttamaan köyhiä ja asunnottomia, yhteyteen kaikkien kanssa.

Olimme hiljaisuudessa ja sen keskellä yhdessä lukuisista rukoushetkistä fransiskaaniveli rukoili rauhanpalkinnon saaneen **Martti Ahtisaaren** saaneen puolesta. Koin siellä pysäyttävän hetken kuullessani veljien rukoilevan kaiken maailman kärsivien puolesta ja samalla kertovan Ahtisaaren rauhanpalkinnosta. Asiat kietoutuivat mystisellä tavalla yhteen. Kaikki oli läsnä, rauha, ikuisuus, maailman hätä, kärsimys, syvä ilo, tuoksut, valo, kellon kirkkaus, savuefektit ja se kaikki kutsui lähtemään ulos toimintaan: Toiminta luo toivoa ja toivo luo toimintaa. Jumalan hyvyys inspiroi toimintaan – Jumala jakaa hyvyttään ja kysyy: tahdotko toimia tämän maailman parhaaksi... Miksi emme vastaisi– Tahdon!

Kaikilla meillä on syyimme ahdistukseen ja tarpeemme lohtuun. Mutta on tarkka paikka, suorastaan henkien erottamisen kohta, johon tulee rukoilla myös voimaa; se on siinä, ettemme antaisi periksi omille, loputtomille vaatimuksillemme ja hengen laiskuudelle, vaan huomaisimme, milloin emme vain ota itse vastuuta omasta elämästämme ja että emme lähde siihen toimintaan, mihin Jumala meitä hellästi puskee. Hengelliset matkakumppanit, uskaltakaamme muistuttaa toisiamme, että elämän merkityksellisyys tulee todeksi, kun saatuamme vähänkin hyvyttä jaamme sitä myös toiminnallamme eteenpäin.

Nyt selvennän teologiaosuutta tässä: Me pelastumme on yksin uskosta, yksin armosta, Kristuksen tähden, emme tekojemme. Mutta itsemme takia, välttääksemme laiskuuden, itsekeskeisyyden ja ahneuden synnin meidän on hyvä tehdä hengellisiä tavoitteita. Ihan kuten muussakin elämässä, ihminen on tavoitteita asettava olento. Meidän kuuluu asettua kuulemaan Jumalan puhetta ja johdatusta meille, mutta lisäksi kysyä yhä enemmän, mihin toimintaan Jumala kutsuu meitä joka päivä, jopa joka hetki.

Uskolla on tulkintoja ja kulttuurisia piirteitä. Afrikassa tanssitaan, Amerikassa väitellään ja Ranskassa uskonto pidetään erillään julkisesta elämästä. Meillä on uskonpuhdistuksen historiaa ja herätysliikehistoriaa, jonka mukaan olemme tottuneet, että usko jää järjen ja pään ajattelun tasolle, ehkä vähän tunteidenkin.

Karkeasti sanottuna pohdimme paljon asioita, koemme helposti syyllisyyttä ja häpeääkin ja merkityksettömyyttä, vääränlaisista pienuutta, annamme vallan auktoriteeteille, mietimme, mitä muut sanovat.

Kuitenkin tiedämme elämästä laajemminkin: Vain ajattelulla ei ratkaista ongelmia. Vain ongelmiin keskittyminen ei poista ahdistusta. Tarvitaan myös toimintaa, toimintaa yhdessä muiden samaan suuntaan kulkevien kanssa. Toimintaa tarvitaan, kun haluamme olla tarpeellisia ja merkityksellisiä. Tarvitaan toimintaa ja jakamista. --Enkä tarkoita suorittamista, vaan kaikenlaista omasta antamista, mitä se itse kullekin on.

Tarvitsemme tässä ajassa Franciscuksen esimerkin mukaista köyhyyttä. Vapaaehtoista köyhyyttä. Se merkitsee suuntana elämän yksinkertaistamista. Emme ihannoï aineellista, henkistä tai hengellistä köyhyyttä, joka vie ihmiseltä voimat ja toivon. Saamme huolehtia itsestämme ja läheisistämme, mutta sen lisäksi suurella osasta meitä olisi antaa paljon enemmän omastamme ja itsestämme.

Mitä sinä tekisit toisin, jos katsoisit kaikkea elämän yksinkertaistamisen ja jakamisen näkökulmasta?

Voi meitä omaisuuden ja mainosten orjia. Materiaalinen omaisuus, raha, valta sitoo meitä. Kunpa meillä olisi katse, jolla näkisimme jokaiseen ei-välttämättömään tavaraan ja rahasummaan, autoon, rakennukseen, veneeseen, matkaan, krääsään sidotun energiamäärän ja saisimme vapauttamaan sen välittömään yhteyteen ihmisten ja luomakunnan kanssa ja toimiin niiden parantamiseksi. Näin Franciscus teki ja se teki hänestä käsittämättömän vapaan.

Osa 2. Franciscuksen teologia on myötätunnon teologiaa ja kohtaamisten teologiaa.

Myötätunnon teologian tulee ulottua kaikkiin luotuihin ja kohtaamisten myös muiden uskontojen edustajiin ja erilaisiin ihmisiin. Vaikka meidän tulee alkaa rauhan rakentaminen omasta sisimmästämme, ulottaa se toisiin ihmisiin, niin tärkeintä on nyt nähdä luonto lähimmäisenämme siinä, missä ihmisetkin.

Luonto kärsii ilmastonmuutoksesta, paloista, rankkasateista, tulvista, paahteista, jäätiköiden sulamisesta, sodista, meidän ihmisten aiheuttamista vahingoista. Surullista on, että luonto odottaa, että se pääsisi palautumaan vauriosta, kun me ihmiset antaisimme sille uuden alun, mutta me emme halua luopua omastamme, saavutetuista aineellisista eduistamme. Me katsomme avuttomina, vihaisina tai pelokkaina luonnon tuhon etenemistä.

Meidän ei oikeastaan koskaan tulisi enää puhua vain minun ja Jumalan suhteesta, vaan minä ihminen olen aina osa tätä Jumalan luomaa kokonaisuutta, ja me olemme vastuussa sen hyvinvoinnista. Meidän tulisi olla luonnon hädän ääni, korjaavat kädet, jalat ja aivot, se toiminta. Meidän tulee hakeutua luontoon, jotta voisimme olla osa sitä, ei vain ottaa siitä itsellemme sopivat parhaat palat, vaan eläisimme sen luonnollista sykliä valosta pimeyteen, kuraan, kärsimykseen, myrskyyn ja tuuleen ja taas tyyneen ja valoon.

Meidän pitäisi rukoilla: Auta Herra jättämään se televisio ja some vähemmälle, se loputon, passivoiva draama, mainosten houkutukset, väittely ja olla itse se oikeudenmukaisuuden teko, yhteyttä rakentava toiminta, sen draaman luoja, mitä tarvitaan sinun tekemäsi hyvän, toimivan maailman korjaamiseksi, palauttamiseksi monimuotoisen eläväksi.

Kaikki lähtee totuuden tunnustamisesta. Ilmastonmuutoksen vaikutukset ja lajikato, jossa kiihtyvällä vauhdilla luonto katoaa ihmisten toimien seurauksena, ovat olleet

tunnettuja jo vuosikymmeniä. Silti paljoo ei ole saavutettu puheesta huolimatta. Hiilidioksidia työnnetään ilmaan vuosi vuodelta enemmän ja lajien elintila supistuu.

Suomi sijoittui yllättävän huonoksi tämän tilanteen (hiilidioksidimäärän vähentämisessä) parantamisessa muutama päivä sitten. Ahdistuksestamme huolimatta yhdessä toimimalla voimme löytää tapoja puhua ympäristö- ja ilmastokriisistä totuudellisesti, kadottamatta toivon näkökulmaa, vaikka se ei silti tarkoita sitä, että kaikki tulee nopeasti kääntymään hyväksi.

Kuulun aktivistina Kristittyjen Elokapinaan. Olen ollut mielenosoituksissa, mutta vielä enemmän me Kristittyjen Elokapinassa olemme kutsumassa ilmastotoimintaan myös kristittyjä ja kirkkoja Suomessa. Elokapinassa on erilaisia osastoja, ja yksi niistä on kristittyjen, se ei ole kyllä pelkästään kristityille, siellä on myös muiden uskontojen edustajia.

Välineinä ovat olleet esimerkiksi monella paikkakunnalla järjestetyt ilmastomessut, joissa ihmisten on ollut mahdollisuus katua luonnolle aiheutettuja vaurioita, saada helpotusta syyllisyyteen ja kysyä turvallisessa tilassa mihin Herra nyt minua kutsuu asiantilan parantamiseksi. Suoraan puhuvat rukoukset, saarnat ja virret saavat osallistujien mielet kysymään, mihin Herra itse kutakin kutsuu sanoillaan ”seuraa minua”.

Entä jos oikeasti alkaisimme nähdä Jumalan jo maan päällä, kaikessa hänen luomassaan? Jos uskaltaisimme kohdata sen, että kaiken mitä teemme toisille luoduille, teemme sen teemme Luojallemme.

Jumalanpalveluksissa ja rukouksessa pitäisi olla aina yhteinen tietoisuus luomakunnasta lähimmäisenämme. Maailma ole vain Jumala ja minä ja toiset ihmiset. Olemme aina osa Jumalan luomaa maailmaa, kaikkea elollista. Elämme sen kanssa vuorovaikutuksessa. Olemme kohdelleet sitä huonosti ja välinpitämättömästi. Sen vuoksi meidän tulee tehdä sen kanssa sovintoa, korjata syntimme sitä kohtaan. Luonnossa on se puoli, että se antaa niin nopeasti anteeksi, jos vain suunta muuttuu ja sitä kohdellaan vähän paremmin. Se uusiutuu ihmeellisellä tavalla.

-Katson, minä luon uutta, sanoo Jumala. Ajatella, jos me olemme estämässä Jumalan hyvän toteutumisen, me tuhoamme Jumalan luomia lajeja ja monimuotoisuutta ja sen muodostamaa tärkeää ekosysteemiä.

Muutokseen tarvitaan toki yhteistyötä. Elinkeinoelämän innovaatioita, poliittisia päätöksiä, omistavaa luokkaa, ja aktivisteja ja myös uskontojen ääntä ja rukousta.

Avoimuus vapauttaa – kohtaamisten teologiaa

Vielä haluan nostaa esille ihan näiden viimeaikaisten uutisten ja tapahtumien jotain tästä erilaisten ihmisten kohtaamisesta, uskontojen kohtaamisesta ja rauhan rakentamisen mahdollisuuksista uskontojen kohtaamisen kautta. Ja tässäkin peilaan Franciscukseen.

Franciscus on tänä aikana suosittu hahmo, kristillinen ”julkkis”. Hänestä käytetään sopivissa tilanteissa sympaattisia legendatarinoita. Hän lempeä luonnon ystävä, suden silittelijä, köyhien ja sairaiden kädestä pitäjä, pehmeä saarnaaja. Hänen

teologiansa oli kuitenkin vahvaa haastamista. Se tiivistyy kohtaamisten teologiaksi. Hänen toimintansa ydin oli puhdassydämyydestä lähtevä rauhan rakentaminen, avoimuus kaikelle luodulle, olla yhtä kaikenlaisten ihmisten, rikkaiden, köyhien, läheisten veljiensä ja eriuskontoisen sulnaanin, paavin ja kerjäläisen ja luomakunnan kanssa, sekä hyvässä että pahassa. Hänellä ei ollut menetettävää, hänellä oli käsillä vain lahjana saatu elämä ilossa, nöyryydessä ja rakkaudessa.

Uskontojen kohtaaminen rakentaa rauhaa ja on parhaimmillaan mallina muille areenoille rakentavasta vuoropuhelusta. Kenenkään ei tarvitse luopua identiteetistään – uskontojahan ei sekoiteta, vaan löydetään yhteys, hyväntahtoisuus, tai vähintään kunnioittava käytös toisia kohtaan. Ratkaistavissa käytännön asioissa muodostetaan kompromissi, pienin yhteinen nimittäjä, jolla päästään eteenpäin.

On hyvä muistaa, että kohtaamisessa kohtaat aina ihmisen. Meillä on usein käsitys dialogista teologisena debattina, tai jopa toisen voittamisena. Kun peilaa aidosti yhteydessä omaa identiteettiään toiseen, itseymmärrys syvenee. Uskontojen yhteistyössä on dialogin tavoiksi todettu seuraavat periaatteet: - Olemme kaikki ihmisiä. Muistetaan yhtäläisyydet. Meillä on enemmän yhdistäviä kuin erottavia asioita. Kysytään ja kuunnellaan olettamisen sijaan, ilman ennakkoluuloja. Kokemusten jakaminen on hyvä keino lisätä ymmärrystä. Otetaan toiset aidosti mukaan. Hyväksytään, että saamme olla eri mieltä asioista. Huomioidaan oma ja toisen asema. Kuulutko enemmistöön vai vähemmistöön? Miten tiedostat sen kohtaamisessa.

Muistetaan, että vähemmistöt kamppailevat ihan eri tavalla yhteisöjensä resurssien, nuorten ja naisten haasteiden, yhteiskunnallisen muutoksen, maailman sotien ja kriisien seurausten kanssa. Globaaleissa yhteyksissä heidän huolensa sukulaistensa tai uskontonsa edustajien käytöksestä hyvässä ja pahassa on ihan toista kuin useimmilla meistä luterilaisista.

Minulta kysyttiin äskettäin yhdessä paneelikeskustelussa, onko kristinuskon kriisissä. Vastasin: On, meillä Suomessa ainakin, mutta kriisit kuuluvat elämään ja kriisi on mahdollisuus. Kriisi palauttaa juurille. Muistakaamme, että kirkko ei ole perimmiltään laitos, organisaatio, työnantaja, omaisuuksien, rakennusten, rahan ja metsien omistaja, vaan se on ihmisten yhteisö, jonka tulee auttaa ja tukea ihmisten uskon harjoitusta, luoda

toivoa ja merkitystä, syvempää Jumala-yhteyttä, itsetuntemusta ja tahtoa parantaa maailmaa. Uskon ytimessä on rauha, rakkaus ja yhteys, joka luo merkityksen ja arvon.

Päätän esitykseni rauhanrakentamisesta fransiskaani-pappi **Richard Rohrin** sanoin: se on halua palvella ilman vastavuoroisuuden halua, halukkuutta kärsiä ilman kostonhalua ja halukkuutta tehdä sovintoa ilman ylivallan halua.

Tämän kaiken haluamme tehdä ilolla! Ilolla, joka merkitsee Franciscuksen esimerkin mukaista hupailua ja pyhää huolettomuutta kuin myös syvää ilon pohjavirettä keskellä kärsimystä, jopa pilkkaa.